

Vantaa
Vanda

VANTAAN KAUPUNGIN KAKSIKIELISYYSOHJELMA
VANDA STADS TVÅSPRÅKIGHETSPROGRAM

2022–2025

Vantaan kaupungin kaksikielisyysohjelma

Sisältö

1. Kaksikielisyysohjelman tausta ja tavoitteet	2
2. Kansalliskielten asema kaksikielisessä kaupungissa	3
2.1. Oikeus käyttää omaa kieltään Vantaalla	3
2.2 Kaksikielisen kaupungin velvoitteet	4
3. Kaupungin kaksikielisuuden nykytila	5
3.1 Ohjeistus	6
3.2 Ruotsinkielisen palvelun organisointi	7
3.3 Viestintä ja tiedottaminen	8
3.4 Henkilöstö	8
3.5 Osallisuus	9
4. Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset	10
4.1 Hyvät asukaslähtöiset palvelut	11
4.2 Kukoistavat kaupunkikeskukset	12
4.3 Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella	12
4.4 Kosketuspinta kansalliskielistrategiaan	13
5. Kaksikielisyysohjelman käsittely ja voimassaoloaika	14
6. Lähteet	14

Vanda stads tvåspråkighetsprogram

Innehåll

1. Tvåspråkighetsprogrammets bakgrund och mål	2
2. Nationalspråkens ställning i en tvåspråkig stad.....	3
2.1 Rätten att använda sitt eget språk i Vanda stad	3
2.2 En tvåspråkig stads skyldigheter	4
3. Nuläget för stadens tvåspråkighet.....	5
3.1 Anvisningar	6
3.2 Hur den svenskspråkiga servicen organiseras ...	7
3.3 Information och publikationer.....	8
3.4 Personalen	8
3.5 Delaktighet.....	9
4. Utvecklingsmål och åtgärdsförslag	10
4.1 Kvalitativ service som utgår ifrån invånarna ...	11
4.2 Blomstrande stadscenter	12
4.3 Betydelsefullt jobb genom inflytelserikt ledarskap.....	12
4.4 Koppling till Nationalspråksstrategin.....	13
5. Tvåspråkighetsprogrammets behandling och giltighetstid	14
6. Källor	14

1. Kaksikielisysohjelman tausta ja tavoitteet

Vantaan kaupungin kaksikielisysohjelma perustettiin vuonna 2012 kartoittamaan kunnan ruotsinkielistä palvelua sekä kehittämään menetelmiä ja toimenpiteitä kielilain kriteerien varmistamiseksi. Uuden strategiakauden käynnistymisen yhteydessä vuonna 2022 kaksikielisysohjelmaa päivitettiin. Päivitys osui samaan aikaan ja korreloi oikeusministeriön kansalliskielistrategian uudistamisen kanssa¹. Kaksikielisysohjelman tavoitteena oli kuvata kansalliskielten asemaa kunnassa ja määritellä tapoja panna kielilain vaatimukset täytäntöön seuraavan neljän vuoden aikana sekä seurata kansallista kielistrategiaa.

Kaksikielisysohjelman valmistelun taustamateriaalina käytettiin Vantaan tuloksia oikeusministeriön kielibarometri 2020-tutkimuksesta, jossa selvitettiin, mitä mieltä ruotsinkielinen vähemmistö on kaupungin palveluista ja kielilämpötilasta. Vertailun perustana käytettiin saman tutkimuksen tuloksia vuosina 2008, 2012 ja 2016. Lisäksi kaupungin työntekijöille lähetettiin kesällä 2021 kysely. Henkilöstön kyselyn tavoitteena oli kartoittaa henkilöstön näkemys oman toimialansa ja palvelualueensa palvelutasosta molemmilla kansalliskielillä. Syksyllä 2021 asukkaille ja ulkopuolisille toimijoille annettiin mahdollisuus vastata kyselyyn avoimin kysymyksin siitä, mihin kaksikielisyystyöryhmän tulisi keskittyä kaksikielisysohjelmassa. Lisäksi Vantaan kaupungin vaikuttamistoimielin Svenska kommitténia kuultiin kaksikielisysohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä. Vertailuna käytettiin myös vantaan ruotsinkielistä palvelua koskevan asukaskyselyn tuloksia. Kysely lähetettiin ensimmäisen kerran vuonna 2019 ja toisen kerran vuoden 2021 lopussa.

Ohjelman laatimiseen osallistuivat seuraavat edustajat kaupungin eri toimialoilta:

- Christine Langinauer, museoamanuenssi (kaupunkikulttuuri)
- Hanna Ormio, hallintojohtaja (kaupunkistrategia ja johto)
- Anders Vikström, ruotsinkielisten palvelujen johtaja, (kasvatus ja oppiminen), puheenjohtaja
- Pasi Salo, toimitilapäällikkö (kaupunkiympäristö)
- Marjo-Riitta Valkonen, kehittämisspäällikkö (sosiaali- ja terveydenhuolto)
- Nicole Mattsson, ruotsinkielisten palvelujen koordinaattori (kasvatus ja oppiminen), sihteeri

Asiantuntijoina kuultiin oikeusministeriön erityisasiantuntija Linda Lindholmia, työmarkkinapäällikkö Pia Viskarinen-Soutamo, kaupungin henkilöstökeskuksesta, kehittämisspäällikkö Emilia Mattssonia Kuntaliitosta ja hanketutkija Marina Lindelliä yhteiskuntatutkimuksen instituutista Åbo Akademista.

Tämän kaksikielisysohjelman alussa käsitellään tärkeitä kielilainsäädännön säännöksiä sekä kunnan että asukkaan näkökulmasta kielellisten oikeuksien ja velvollisuuksien osalta. Sen jälkeen kuvaillaan, miltä kaksikielisyys vantaalaisilta tällä hetkellä näyttää, ja lopuksi esitetään kaksikielisyystyöryhmän tavoitteet ja toimenpiteet seuraavalle nelivuotiskaudelle.

¹ Kansalliskielistrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös 02.12.2021

1. Tvåspråkighetsprogrammets bakgrund och mål

Vanda stads tvåspråkighetsprogram skapades år 2012 för att kartlägga kommunens svenskspråkiga service och för att utarbeta metoder och åtgärder för att trygga att språklagens kriterier uppfylls. I och med att en ny strategiperiod inleddes år 2022 uppdaterade tvåspråkighetsarbetsgruppen tvåspråkighetsprogrammet. Uppdateringen sammanföll och korrelerade med justitieministeriets förnyande av nationalspråksstrategin². Målet med det nya tvåspråkighetsprogrammet var att beskriva nationalspråkens ställning i kommunen och fastställa arbetssätt för de kommande fyra åren för att förverkliga språklagens krav och följa nationalspråksstrategin.

Som bakgrundsmaterial vid beredningen av tvåspråkighetsprogrammet användes Vandas resultat i justitieministeriets undersökning Språkbarometern år 2020, där det utredes hur den svenskspråkiga minoriteten upplever stadens service och språkklimat. Som jämförelsegrund användes resultatet från samma undersökning år 2008, 2012 och 2016. Dessutom skickades en enkät under sommaren 2021 till stadens anställda. Syftet var att kartlägga personalens syn på det egna verksamhetsområdets och serviceområdets servicenivå på nationalspråken. Invånarna och externa aktörer fick under hösten 2021 möjlighet att svara på en enkät med öppna frågor om vad tvåspråkighetsarbetsgruppen ska fokusera på i arbetet med programmet. Dessutom hördes Vanda stads påverkansorgan svenska kommittén om tvåspråkighetsprogrammets mål och åtgärder. Också resultatet från en invånarenkät om servicen på svenska i Vanda användes som referens och jämförelse. Enkäten skickades första gången år 2019 och andra gången i slutet av år 2021.

Följande representanter från stadens olika verksamhetsområden var med och utarbetade programmet:

- Christine Langinauer, museiamanuens (stadskulturen)
- Hanna Ormio, förvaltningsdirektör (stadens strategi och ledning)
- Anders Vikström, direktör för svenskspråkiga servicen (fostran och lärande), ordförande
- Pasi Salo, fastighetschef (stadsmiljön)
- Marjo-Riitta Valkonen, utvecklingschef (social- och hälsovården)
- Nicole Mattsson, koordinator för svenskspråkiga servicen (fostran och lärande), sekreterare

Som sakkunniga hördes Linda Lindholm, specialsakkunnig vid justitieministeriet, Pia Viskarinen-Soutamo, arbetsmarknadschef vid stadens personalcentral, Emilia Mattsson, utvecklingschef vid Kommunförbundet och Marina Lindell, projektforskare vid institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.

I början av detta tvåspråkighetsprogram behandlas viktiga bestämmelser i språklagstiftningen både ur kommunens och ur invånarens perspektiv när det gäller de språkliga rättigheterna och skyldigheterna. Sedan beskrivs hur tvåspråkigheten ser ut i Vanda just nu och till sist presenteras tvåspråkighetsarbetsgruppens utvecklingsmål och åtgärdsförslag för den kommande fyraårsperioden.

² Nationalspråksstrategin, Stadsrådets principbeslut 02.12.2021

2. Kansalliskielten asema kaksikielisessä kaupungissa

Perustuslain³ mukaan suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Jokaisen oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä on turvattava lailla. Julkinen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Nämä ovat myöskin kansalliskielistrategian taustalla olevia kysymyksiä.

Kielilain⁴ 1 luvun 2 § turvaa perustuslain säännösten toteutumisen. Se velvoittaa kaksikielisen viranomaisen palvelemaan asukkaita suomeksi ja ruotsiksi ja osoittamaan sekä palveluissaan että muussa toiminnassaan käyttävänsä molempia kieliä. Lain lähtökohta on, että viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia kielellisten oikeuksien toteutumisesta käytännössä. Vantaan tapauksessa tämän tehtävän toteuttamiseksi on nimitetty m.m. svenska kommittén ja kaksikielisyysoyryhmä.

Kielilain lisäksi kielisäännöksiä löytyy mm. kuntalaista, perusopetuslaista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädännöstä ja hyvinvointialueen laista. Kuntien henkilöstön kielitaitovaatimuksia puolestaan säätelee laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta (kielitaitolaki)⁵. Viranomainen on lain 2 luvun 3 § mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että henkilöstöllä on tehtävien edellyttämä kielitaito, joka on varmistettava virkaa täytettäessä tai palvelukseen otettaessa. Säännös koskee sekä muodollista että tosiasiallista kielitaitoa.

Kuntien kielellinen jaotus vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella joka kymmenes vuosi kielilain 1 luvun 5 § mukaisesti. Kunta on kaksikielinen, jos kunnassa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita ja vähemmistö on vähintään kahdeksan prosenttia asukkaista tai vähintään 3 000 asukasta. Vantaan kaupungin ruotsinkielisen väestön osuus oli 2,4 % ja ruotsinkielisten asukkaiden lukumäärä 5 579 vuodenvaihteessa 2020/2021⁶. Vantaa lukeutuu tämän myötä virallisesti kaksikieliseksi kaupungiksi. Ennusteiden mukaan kaksikielisyys tulee säilymään ainakin vuoteen 2045 saakka⁷. Näin ollen kaksikielisyysohjelman ylläpitäminen on kannattavaa.

2.1 Oikeus käyttää omaa kieltään Vantaalla

Jokaisella asukkaalla ja luottamushenkilöllä on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Kaupungin on lisäksi järjestettävä mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi.

2. Nationalspråkens ställning i en tvåspråkig stad

Enligt grundlagen⁸ är Finlands nationalspråk finska och svenska. Var och ens rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, i myndighetsfrågor och att få sina förrättningshandlingar på det egna språket tryggas genom lagstiftningen. Den offentliga makten ska se till att landets finsk- och svenskspråkiga befolkning på lika grunder får sina behov tillfredsställda med avseende på bildning och samhälle. Det är bl.a. dessa frågor som är underliggande i Nationalspråksstrategin.

Språklagen⁹ 1 kap. 2 § tryggar genomförandet av bestämmelserna i grundlagen. I språklagen förklaras vidare att en tvåspråkig myndighet är skyldig att ge invånarna betjäning på finska och svenska och att visa att den använder båda språken såväl i servicen som i den övriga verksamheten. Lagen utgår ifrån att myndigheten i sin verksamhet på eget initiativ ska se till att de språkliga rättigheterna fullföljs i praktiken. I Vandas fall har bl.a. påverkarorganet svenska kommittén och tvåspråkighetsarbetsgruppen tillsatts för genomförande av detta uppdrag.

Förutom i språklagen ingår språkbestämmelser också i bl.a. kommunallagen, lagen om grundläggande utbildning och speciallagstiftningen om social- och hälsovård samt lagen om välfärdsområden. Bestämmelser om krav på kommunalt anställdas språkkunskaper finns å sin sida i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (språkkunskapslagen)¹⁰. Enligt den sistnämnda lagens 2 kap. 3 § är en myndighet skyldig att se till att de anställda har sådana språkkunskaper som arbetsuppgifterna kräver, vilket myndigheten ska försäkra sig om när den besätter en tjänst eller anställer någon. Bestämmelsen gäller både de formella och de reella språkkunskaperna.

Kommunernas språkliga indelning fastställs enligt språklagens 1 kap. 5 § vart tionde år genom statsrådets förordning. En kommun är vidare enligt lagen tvåspråkig om den har både finsk- och svenskspråkiga invånare och minoriteten utgör minst 8 procent av invånarna eller minst 3 000 invånare. I Vanda stad är andelen svenskspråkiga 2,4 % och antalet svenskspråkiga invånare var 5 579 vid årsskiftet 2020/2021¹¹. I och med detta räknas Vanda stad officiellt som en tvåspråkig stad och enligt prognoserna kommer kommunen att förbli tvåspråkig åtminstone till år 2045¹². Därigenom är upprätthållande av ett tvåspråkighetsprogram ändamålsenligt.

2.1 Rätten att använda sitt eget språk i Vanda stad

Var och en invånare och förtroendevald har rätt att använda finska eller svenska. Dessutom ska staden ordna möjlighet för invånarna att bli hörda på sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

³ Suomen perustuslaki 731/1999

⁴ Kielilaki 6.6.2003/423

⁵ Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta 6.6.2003/424

⁶ Väestöraportti 2020-2021, Parviainen Elina 2021

⁷ Vantaan ruotsinkielisen väestön ennuste 2021, Vantaan kaupunki, strategia ja tutkinto

⁸ 2 kap. § 17, Finlands grundlag 731/1999

⁹ Språklagen 6.6.2003/423

¹⁰ Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda 6.6.2003/424

¹¹ Väestöraportti 2020-2021, Parviainen Elina 2021

¹² Vantaan ruotsinkielisen väestön ennuste 2021, Vanda stad, strategi och forskning

Yhtiöllä, yhdistyksellä ja muulla oikeushenkilöllä on oikeus kaupungin kanssa asioidessaan käyttää pöytäkirjakieltään, joko suomea tai ruotsia. Tässä noudatetaan soveltuvin osin yksityishenkilön kielellisistä oikeuksista annettuja säännöksiä.

Kaupungin toimielimen jäsenellä on oikeus käyttää suomea tai ruotsia kokouksessa sekä pöytäkirjaan tai mietintöön liitettävässä kirjallisessa lausunnossa tai mielipiteessä. Jos toimielimen muu jäsen ei ymmärrä suullista puheenvuoroa, se on pyynnöstä hänelle lyhyesti selostettava.

Vantaan kaupungin päähallintokieli on suomi ja kunnan työntekijöiden työsovimuksista käy ilmi, mitä kielitaitoa tehtävään tarvitaan.

Vantaan kaupungin hallintosäännössä¹³ todetaan näin: "Hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä viestinnässä on otettava huomioon suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeus saada palveluja heidän äidinkielellään suomeksi tai ruotsiksi kaikilla kunnan tehtäväläueilla."

2.2 Kaksikielisen kaupungin velvoitteet

Kaupungin tulee oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Asukkaita tulee palvella sekä suomeksi että ruotsiksi ja heille tulee osoittaa, että sekä palveluissa että muussa toiminnassa käytetään molempia kieliä. Kaupungin tulee yhteydenotoissaan yksityishenkilöihin ja oikeushenkilöihin käyttää näiden kieltä, suomea tai ruotsia, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä, taikka molempia.

Kaupungilla on velvollisuus huolehtia siitä, että palvelut annetaan suomeksi ja ruotsiksi myös esimerkiksi silloin, kun palveluja ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta. Vantaalla suuret hankinnat käsittelee hankintayksikkö ja hankintoja hoitavat työntekijät saavat koulutusta, joka sisältää tietoa kaupungin kielivaatimuksista.

Hallintoasian käsittelykieli on asianosaisen kieli. Tuomiot, päätökset ja muut kielilain 12–17 §:n mukaisessa asiassa annettavat asiakirjat on laadittava asianosaisen kielellä. Asianosaisille lähetettävissä ilmoituksissa, kutsuissa ja kirjeissä on käytettävä vastaanottajan kieltä, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää sekä suomea että ruotsia.

Yleisölle suunnatussa tiedottamisessa on käytettävä suomen ja ruotsin kieltä. Ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa molemmalla kielellä. Selvitysten, päätösten tai muiden vastaavien tekstien julkaiseminen ei velvoita kääntämään niitä sellaisinaan, mutta laki velvoittaa viranomaisen huolehtimaan sekä suomen- että ruotsinkielisen väestön tiedonsaantitarpeista. Vantaalla kaupunginvaltuuston asiakirjat julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi.

Företag, föreningar och andra juridiska personer har rätt att använda sitt protokollspråk, antingen finska eller svenska, i sina kontakter med staden. För dem gäller alltså de bestämmelser som omfattar individens språkliga rättigheter i sådana frågor som lagen kan tillämpas på.

Medlemmar i stadens organ har rätt att använda finska eller svenska vid sammanträden och i skriftliga yttranden eller ställningstaganden till protokollet eller ett betänkande. Om någon annan medlem inte förstår ett muntligt yttrande, ska det på begäran återges i korthet på det andra språket.

Vanda stads huvudsakliga administrativa språk är finska och det framgår i de kommunanställdas arbetsavtal vilka språkkunskaper som krävs i befattningen.

I stadens förvaltningsstadga¹⁴ konstateras följande: "I organiseringen av förvaltningen och verksamheten samt i stadens information ska de finsk- och svenskspråkiga invånarnas och servicetagarnas rättighet att få betjäning på sitt eget modersmål, finska eller svenska, inom kommunens alla verksamhetsområden beaktas".

2.2 En tvåspråkig stads skyldigheter

Staden ska på eget initiativ se till att de språkliga rättigheterna förverkligas i praktiken. Invånarna ska betjänas på både svenska och finska och det ska vara tydligt för dem att båda språken används såväl i servicen som i den övriga verksamheten. Staden ska i kontakter till privatpersoner och juridiska personer använda deras språk, finska eller svenska, om staden känner till det eller det går att få reda på det med rimlig ansträngning, eller så används båda språken.

Staden är skyldig att se till att service ges på både finska och svenska också t.ex. när servicen upphandlas av privata serviceproducenter. I Vanda behandlas stora upphandlingar av upphandlingsenheten och de anställda som sköter upphandlingar får utbildning som inkluderar information om stadens språkkrav.

Handläggningspråket i ett förvaltningsärende är partens språk. Domslut, beslut och andra handlingar som ges i ett ärende som omfattas av 12–18 § i språklagen ska utarbetas på partens språk. I meddelanden, inbjudningar och brev som skickas till olika parter ska staden använda mottagarens språk, om staden känner till det eller det går att få reda på det till rimligt besvär. Alternativt går det att använda både finska och svenska.

I information som riktar sig till allmänheten ska finska och svenska användas i tvåspråkiga kommuner. Meddelanden, kungörelser, delgivningar och andra tillkännagivanden till allmänheten ska ges på båda språken. En myndighet åläggs inte att i sig översätta utredningar, beslut eller motsvarande texter som publiceras, men lagen förpliktar myndigheten att se till att både den finsk- och den svenskspråkiga befolkningens informationsbehov tillgodoses. I Vanda publiceras stadsfullmäktiges handlingar på finska och svenska.

¹³ Vantaan kaupungin hallintosääntö, kaupunginvaltuusto 10.5.2021: 1 luvun 2 §

¹⁴ Vanda stads förvaltningsstadga, stadsfullmäktige 10.5.2021: 1 kap. § 2

Viestit ja ilmoitukset käännetään suomesta ruotsiksi tietyin viivein. Kylttejä, liikennemerkkejä ja muita vastaavia yleisölle osoitettuja kylttejä koskevien tekstien on oltava sekä suomeksi että ruotsiksi.

3. Kaupungin kaksikielisyyden nykytila

Vuonna 1960 useampi kuin joka kymmenes vantaalainen oli ruotsinkielinen. Tätä seuraavina vuosikymmeninä ruotsinkielisen väestön osuus on laskenut, ja tänä päivänä ruotsinkielisiä on kaupungin asukkaista 2,4 %⁵. Yleinen kehityssuunta Vantaalla on jo vuosien ajan ollut, että ruotsinkielisten osuus väestöstä laskee, suomenkielisten osuus säilyy suurin piirtein samantasoisena ja muunkielisten osuus nousee⁵. Tämänhetkisen väestöennusteen mukaan ruotsinkielisiä asuu Vantaalla 5 500 vuonna 2045¹⁵. Ruotsinkielisten osuus tulee laskemaan 2 %:iin vuonna 2031⁸. Suomenkielisten määrä nousee 186 800:aan vuoteen 2025 mennessä, minkä jälkeen määrä laskee 177 500:aan vuoteen 2035 mennessä¹⁶.

Vantaan kaupungin strategia- ja tutkimusosasto raportoi vuosittain väestömuutoksista. Maantieteellisesti ruotsinkielinen väestö on jakaantunut Vantaalla epätasaisesti jo vuosia. Suuraluekohtainen asukasmäärä vaihtelee ja noin puolet ruotsinkielisistä asuu Myyrmäen ja Tikkurilan suuralueilla. Vantaan suuralueista eniten ruotsinkielisiä asukkaita on prosentimääräisesti Kivistössä, jossa asuu 3,1 prosenttia ruotsinkielisiä, kun taas Myymäessä, Tikkurilassa ja Aviapoliksessa osuus on 2,7 prosenttia ja Hakunilassa ruotsinkielisten osuus on 2,4 prosenttia. Korsossa on vain 1,5 prosenttia ruotsinkielisiä ja Koivukylässä 1,6 prosenttia.

Perheiden osalta ruotsinkielisen väestön jakautuminen täysin ruotsinkielisiin ja kaksikielisiin perheisiin on kuluvalle vuosituonnilla muuttunut hyvin vähän. Vuosina 2020/2021 kaksikielisiä perheitä oli 4 856, yksikielisiä suomenkielisiä perheitä 103 389 ja yksikielisiä ruotsinkielisiä perheitä 784. 16 723 suomenkielistä ja 425 ruotsinkielistä perhettä koostui yksinhuoltajista⁹.

Kielibarometri 2012, 2016 ja 2020-tutkimuksen mukaan palveluiden saatavuus omalla äidinkielellä on suhteellisen hyvä kaupungeissa, joissa kielivähemmistön osuus on vähintään 25 %. Vantaalla ruotsinkielisten prosentuaalinen osuus ja myös maantieteellinen jakautuminen asettavat haasteita kaupungin ruotsinkielisen toiminnan ja palveluiden suunnittelulle, kun tarve ja kysyntä näille vaihtelevat.

Kielibarometrissa 2020 vantaalaisten ruotsinkielisen palvelun taso oli keskimäärin 7 kymmenestä mahdollisesta, ja tämä on suunnilleen sama kuin vuonna 2016 kun keskiarvo oli 6,9 ja vuonna 2012 keskiarvon ollessa 7,1¹⁹.

¹⁵ Vantaan väestöennuste 2021 ruotsinkielinen väestö, Mänty, Minna ja Riihelä, Juhani 2021

¹⁶ Väkiluku Helsingin seudulla äidinkielen mukaan, osuus (%) koko väestöstä 1.1.2005–2018 sekä ennuste 1.1.2020–2035

Meddelanden och kungörelser översätts från finska till svenska med en viss fördröjning. Texterna på skyltar, trafikmärken och annan motsvarande skyltning som riktar sig till allmänheten ska vara både på finska och svenska.

3. Nuläget för stadens tvåspråkighet

År 1960 var fler än var tionde Vandabo svenskspråkig. Under de följande decennierna har den svenskspråkiga befolkningens andel minskat och i dag är 2,4 % av stadens befolkning svenskspråkig⁵. Den allmänna utvecklingstendensen i Vanda har redan i flera års tid varit den att andelen svenskspråkiga minskar långsamt och andelen finskspråkiga har bibehållits på ungefär samma nivå, medan andelen personer med andra modersmål ökar⁵. Enligt aktuella invånarprognoser sjunker antalet svenskspråkiga invånare sakta efter år 2031, så att det år 2045 bor ca 5 500 svenskspråkiga i Vanda⁸. Andelen svenskspråkiga blir 2 % år 2031¹⁷. Finskspråkiga ökar till 186 800 fram till år 2025, efter vilket antalet minskar till 177 500 år 2035¹⁸.

Vanda stads avdelning för strategi och forskning rapporterar årligen hur befolkningsmängden ändras. Geografiskt sett har den svenskspråkiga befolkningen fördelats ojämnt i Vanda under en lång tid. Storområdesvis varierar invånarantalet, men cirka hälften av de svenskspråkiga finns nu samlade i Myrbacka och Dickursby storområden. Av Vandas storområden har Kivistö med 3,1 % svenskspråkiga procentuellt sett flest svensktalande invånare, medan den procentuella andelen i Myrbacka och Dickursby samt Aviapolis är 2,7 % och i Håkansböle ligger andelen svenskspråkiga på 2,4 %. I Korsö finns endast 1,5 % svenskspråkiga och i Björkby 1,6 %.

När det kommer till familjer har fördelningen av den svenskspråkiga befolkningen på helt svenskspråkiga och tvåspråkiga familjer under det innevarande årtusendet ändrats ytterst litet. År 2020/2021 var tvåspråkiga familjer 4 856 till antalet, enspråkigt finskspråkiga familjer är 103 389 till antalet och enspråkigt svenskspråkiga familjer är 784 till antalet. 16 723 finskspråkiga och 425 svenskspråkiga familjer var ensamstående⁹.

Enligt Språkbarometern både år 2012, 2016 och 2020 är tillgången till service på det egna modersmålet relativt god i de städer, där språkminoritetens andel uppgår till minst 25 %. Den procentuella andelen svenskspråkiga, liksom den geografiska spridningen i Vanda sätter planeringen av stadens svenskspråkiga verksamhet och service på prov, eftersom behov och efterfrågan växlar stort.

I Språkbarometern 2020 hade nivån på den svenskspråkiga servicen enligt de svenskspråkiga invånarna i Vanda ett medelvitsord på 7 av 10 möjliga och det är ungefär den nivån som servicen haft även år 2016 med 6,9 som medeltal och år 2012 med 7,1 som medeltal¹⁹.

¹⁷ Vantaan väestöennuste 2021 ruotsinkielinen väestö, Mänty, Minna och Riihelä, Juhani 2021

¹⁸ Väkiluku Helsingin seudulla äidinkielen mukaan, osuus (%) koko väestöstä 1.1.2005–2018 sekä ennuste 1.1.2020–2035

¹⁹ Språkbarometern, Justitieministeriet, 2020

Viime vuosina tehdyissä asukaskyselyissä vähintään puolet vastaajista on arvioinut saaneensa harvoin tai ei koskaan ruotsinkielistä palvelua. Vantaalla vuonna 2019 tehty 120 vastaajan palvelukysely osoitti, että ruotsinkieliset pyytävät harvoin ruotsinkielistä palvelua (alle 1/3 vastaajista), mikä vahvistui kielibarometrin kyselyissä, joissa 29 % harvoin tai ei koskaan pyytänyt palvelua ruotsiksi ja luku oli noussut 42 prosenttiin vuonna 2020.

Ruotsinkielisen palvelun keskimääräinen laatu oli 2/5 ruotsinkielisessä palvelututkimuksessa. Samassa vuonna 2021 tehdyssä kyselyssä ruotsinkielinen palvelu sai keskiarvon 2,6, vastaajia oli 67 ja 37 % ilmoitti käyttävänsä ruotsia ollessaan yhteydessä viranomaisiin. Kielibarometrin ja muiden kyselyjen avoimet vastaukset ovat kuitenkin korostaneet, että ruotsinkieliset käyttävät usein suomea saadakseen nopeampaa ja sujuvampaa palvelua, kun he ovat yhteydessä kaupungin viranomaisiin. Näiden havaintojen perusteella näyttää siltä, että kaupungin kaksikielistä toimintaa olisi selvästi tuettava.

3.1 Ohjeistus

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset siitä, miten kaupungissa annetaan palvelut samanlaisin perustein eri kieliryhmiin kuuluville asukkaille. Vantaan kaupungin hallintosääntöön on kirjattu, että sitä sovellettaessa sekä toiminnan järjestämisessä ja tiedottamisessa on noudatettava kielilakia ja lakia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta. Kaupunginvaltuuston kokouskutsu ja pöytäkirja laaditaan suomen ja ruotsin kielellä. Muiden toimielinten kokouskutsujen ja pöytäkirjojen kieli on suomi, erikseen nimettyjä ruotsinkielisiä toimielimiä lukuun ottamatta.

Toimialojen johtosääntöihin on kirjattu velvollisuus huomioida toiminnan järjestämisessä väestön oikeus saada palveluja äidinkielellään, suomeksi ja ruotsiksi. Hankintaohjeissa todetaan, että hankintasopimuksissa on oltava määräyksiä kielestä, jolla tarjoukset on laadittava ja mitä kieltä/kieltä hankintavuoropuhelussa käytetään.

Vantaa on virallisesti kaksikielinen kaupunki. Kukin toiminta-alue vastaa viestintämateriaalinsa tuottamisesta ruotsiksi. Vantaan ruotsinkielinen palvelualue sijaitsee kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, ja kaupunkitasolla ruotsinkielistä viestintää koordinoidaan kyseisellä toimialalla. Kaupunginvaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat on käännetty ruotsiksi ja löytyy internetsivuilta paatokset.vantaa.fi. Myös tärkeät lehdistötiedotteet, talousarviot, tilinpäätökset, ilmoitukset, asemakaavat ja kadunnimet käännetään. Muun tiedotus- ja markkinointiaineiston osalta on kuitenkin tarpeen arvioida tapauskohtaisesti, miten ruotsinkielisen väestön tiedontarpeet voidaan turvata. Ellei kaikkia julkaisuja ole mahdollista julkaista myös ruotsiksi, on esimerkiksi palveluja koskevissa esitteissä oltava ruotsinkielinen yhteenveto. Lisäksi niissä on hyvä kertoa, mistä ruotsinkieliset kuntalaiset saavat lisätietoja äidinkielellään. Kaksikielisenä kuntana Vantaalla on velvollisuus käyttää ruotsinkielisen kuntalaisen kanssa ruotsia.

I de invånarenkäter som genomförts under de senaste åren har minst hälften av respondenterna bedömt att de sällan eller aldrig fått service på svenska. I enkäten Service på svenska i Vanda, som genomfördes år 2019 med 120 respondenter, framgick att svenskspråkiga sällan begär service på svenska (färre än 1/3 av svararna), vilket förstärktes i språkbarometerns undersökningar där 29% sällan eller aldrig begärde service på svenska och siffran hade stigit till 42 % år 2020.

Medeltalet för kvaliteten på svenskspråkiga servicen var i enkäten om service på svenska 2 av 5. I samma enkät som genomfördes år 2021 fick svenskspråkiga servicen medeltalet 2,6 med 67 respondenter och 37 % uppgav att de använder svenska när de är i kontakt med myndigheter. Men trots detta har det i språkbarometerns och övriga enkäters fria svar framhävts att de svenskspråkiga ofta använder finska för att få snabbare och smidigare service när de har kontakt med stadens myndigheter. På basis av dessa resultat förefaller det som om det skulle finnas ett klart behov för att stödja stadens tvåspråkighetsverksamhet.

3.1 Anvisningar

I förvaltningsstadgan ingår de relevanta bestämmelserna för hur servicen i staden ges på enahanda grunder till invånare som hör till olika språkgrupper. I Vanda stads förvaltningsstadgar står det skrivet att man vid tillämpningen av stadgan, liksom när man organiserar verksamheten och informationen ska följa språklagen och lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda. Fullmäktiges möteskallelser och protokoll ska skrivas på finska och svenska. Föredragningslistor och protokoll är på finska när det gäller övriga verksamhetsorgan, med undantag av de svenskspråkiga organ som anges separat.

I verksamhetsområdenas instruktioner har man skrivit in skyldigheten att beakta befolkningens rättighet att få service på sitt modersmål, finska och svenska, när verksamheten organiseras. I upphandlingsanvisningarna står att avtalen ska innehålla bestämmelser om vilket språk anbuderna ska avfattas på och vilket/a språk som ska användas i upphandlingsdialogen.

Vanda är officiellt en tvåspråkig stad. Varje verksamhetsområde ansvarar för att producera sitt kommunikationsmaterial på svenska. Vandas svenskspråkiga serviceområde finns inom verksamhetsområdet för fostran och lärande och på stadsnivå samordnas svenskspråkig kommunikation inom det verksamhetsområdet. Kommunfullmäktiges föredragningslistor och protokoll finns översatta till svenska på besluten.vantaa.fi. Viktiga pressmeddelanden, budgeter, bokslut, kungörelser, detaljplaner och gatunamn översätts också. När det gäller övrigt informations- och marknadsföringsmaterial måste man däremot från fall till fall bedöma hur man ska trygga den svenskspråkiga befolkningens informationsbehov. Ifall det inte är möjligt att ge ut alla publikationer även på svenska, måste det finnas ett sammandrag på svenska i t.ex. broschyrer som rör service som även omfattar svenskspråkiga invånare. I Vanda strävar vi efter att i dessa även omtala var svenskspråkiga kommuninvånare kan få tilläggsinformation på sitt modersmål. Som en tvåspråkig kommun åligger det, som sagt, Vanda att i kontakten med en svenskspråkig kommuninvånare använda hans eller hennes modersmål.

3.2 Ruotsinkielisen palvelun organisointi

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen palvelualue vastaa kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkieliseen jaotukseen ja svenska kommittén-vaikuttamistoimielimeen kuuluvien asioiden valmistelusta ja toteuttamisesta sekä ruotsinkielisten palvelujen koordinoinnista kaupunkitasoisesti Vantaalla. Kaikki muut toimialat, eli kaupunkikulttuuri, sosiaali- ja terveydenhuolto, kaupunkiympäristö ja kaupunkistrategia ja johto, vastaa kuitenkin ruotsinkielisten palvelujen järjestämisestä toimialan sisäisesti.

Ruotsinkielisten palvelujen palvelualue järjestää ruotsinkielistä varhaiskasvatusta 10 kk-6-vuotiaille lapsille yhteistyössä (suomenkielisen) varhaiskasvatuksen palvelualueen kanssa. Ruotsinkielistä esiopetusta järjestää ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja se tapahtuu ruotsinkieliseen perusopetukseen yhteydessä olevissa tiloissa. Ruotsinkielistä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta tarjotaan myös ruotsinkielisen esiopetuksen yhteydessä. Ruotsinkielinen varhaiskasvatus järjestetään myös yksityisinä palveluina, joita tuetaan palveluseleillä ja yksityisen hoidon tuella.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkielinen jaosto päätti kokouksessaan (9.8.2018), että ruotsin kielen esiopetus vantaalaiseen esiopetukseen siirtyy ruotsinkielisestä perusopetuksesta ruotsinkielisten palvelujen varhaiskasvatukseen 1.8.2019 alkaen. Uusi varhaiskasvatustilaki, joka astui voimaan 1.9.2018, johti henkilöstörakenteen uudelleenorganisointiin ja tätä rakennetta kehitetään edelleen vuonna 2022.

Palvelualue vastaa myös ruotsin kielen perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019 ja uudet opetussuunnitelmat 1.8.2021. Ylioppilastutkinnon digitalisoituminen alkoi 2016 ja kevästä 2019 lähtien, ylioppilastutkinto toteutettiin sähköisesti.

Ruotsinkielistä etsivää nuorisotyötä tehdään myös ruotsinkielisten kasvatuksen ja oppimisen palvelujen kautta, toisin kuin suomenkielinen etsivä nuorisotyö, jossa nuorisotoimintaa johtaa kaupunkikulttuurin toimiala. Pääkaupunkiseudun ruotsinkielistä työpajatoimintaa johtaa Nuorisotyöpaja Sveps (Svenska produktionsskolan) Helsingissä. Ruotsinkielinen ammatillinen koulutus järjestetään Helsingissä Praktikumin ammattikoulun kautta, jossa Vantaan kaupunki omistaa 7 prosenttia. Vantaan ruotsinkielinen nuorisotilatoiminta järjestetään yhteistyössä Norr om Stan ja Folkhälsan i Östra Helsingehdistysten kanssa.

Ruotsinkielisten palvelujen palvelualue vastaa 1.1.2020 alkaen kaupungin ruotsinkielisten palvelujen koordinoinnista. Tärkein tehtävä on varmistaa, että ruotsinkieliset saavat tietoa siitä, mistä he voivat saada palvelua äidinkielellään. Eri palvelualueiden viranhaltijoiden ruotsin kielen taito kartoitetaan ja täydennys- ja kielikursseja tarjotaan tarpeen mukaan, jotta ruotsinkieliset asukkaat voidaan ohjata äidinkielenä tuntevien viranhaltijoiden luo. Uuteen tehtävään kuuluu palvelualueille tiedottaminen kielilaisa säädetystä vaatimuksista ja oikeuksista yhdessä svenska kommitténin ja kaksikielisyystyöryhmän kanssa. Ruotsinkielisten palvelujen palvelu huolehtii myös yhteydenpidosta kaupungin ruotsinkielisiin yhdistyksiin.

3.2 Hur den svenskspråkiga servicen organiseras

Det svenskspråkiga serviceområdet inom verksamhetsområdet för fostran och lärande ansvarar för att bereda och genomföra ärenden som hör till den svenskspråkiga sektionen inom nämnden för fostran och lärande och påverkansorganet svenska kommittén samt för koordinering av svenskspråkiga tjänster på stadsnivå i Vanda. Alla andra verksamhetsområden, det vill säga stadskulturen, social- och hälsovården, stadsmiljön och stadens strategi och ledning, ansvarar trots det var för sig för att organisera service på svenska.

Serviceområdet för den svenskspråkiga servicen anordnar småbarnspedagogik på svenska för barn i åldern 10 månader till 6 år i samarbete med resultatområdet för småbarnspedagogik. Förskoleundervisningen organiseras av småbarnspedagogiken och sker i utrymmen som finns i samband med grundläggande undervisningen. I samband med förskoleundervisningen erbjuds också kompletterande småbarnspedagogik. Förskoleverksamhet organiseras också som privata tjänster och dessa stöds genom användning av servicesedlar och stöd för privat vård.

Svenskspråkiga sektionen inom nämnden för fostran och lärande beslöt på sitt sammanträde (9 augusti 2018) att förskoleundervisningen på svenska i Vanda överförs från den svenskspråkiga grundläggande undervisningen till småbarnspedagogiken inom den svenskspråkiga servicen per den 1 augusti 2019. Den nya lagen om småbarnspedagogik som trädde i kraft 1 september 2018 medförde omorganisering av personalstrukturen och denna struktur utvecklas vidare år 2022.

Serviceområdet ansvarar även för att organisera och utveckla grundläggande- och gymnasieutbildningen på svenska. Den nya gymnasielagen trädde i kraft den 1 augusti 2019 och de nya läroplanerna togs i bruk den 1 augusti 2021. Studentexamen har digitaliserats sedan 2016 från och med våren 2019 genomfördes studentexamen elektroniskt.

Uppsökande ungdomsarbete sköts också via svenskspråkiga servicen inom verksamhetsområdet för fostran och lärande, till skillnad från på finska, där ungdomsverksamheten sköts av stadskulturens verksamhetsområde. Den svenskspråkiga verkstadsverksamheten i huvudstadsregionen drivs av Svenska produktionsskolan i Helsingfors. Svenskspråkig yrkesutbildning anordnas i Helsingfors genom yrkesskolan Praktikum, där Vanda stad äger 7 procent. Den svenskspråkiga ungdomsgårdsverksamheten i Vanda arrangeras i samarbete med föreningarna Norr om Stan och Folkhälsan i Östra Helsingehdistyerna.

Från och med den 1:a januari 2020 ansvarar det svenskspråkiga serviceområdet för koordineringen av stadens svenskspråkiga tjänster. Det viktigaste uppdraget är att se till att de svenskspråkiga invånarna får information om var de kan få service på sitt modersmål. Svenska språkkunskaper hos tjänsteinnehavarna inom olika serviceområden kartläggs och utbildningar och språkkurser erbjuds enligt behov, så att de svensktalande invånarna kan vägledas till tjänsteinnehavare som kan deras modersmål. I den nya uppgiften ingår att informera serviceområden om de krav och rättigheter som anges i språklagen, tillsammans med svenska kommittén och tvåspråkighetsarbetsgruppen. Den svenskspråkiga servicen sköter också kontakten till stadens svenskspråkiga föreningar.

Kun kaupungin verkkosivut vanta.fi uusitaan keväällä 2022, kaikki sisältö käännetään ruotsiksi. Kaikki toimialat ovat sen jälkeen velvollisia päivittämään verkkosivujensa tiedot suomeksi ja ruotsiksi.

Kulttuuripalveluiden kahdessa yksikössä, kuvataidekoulussa ja musiikkiopiston ruotsinkielisessä yksikössä, annetaan opetusta ruotsin kielellä. Kulttuuripalveluissa järjestetään myös ruotsinkielistä toimintaa isojen tapahtumien ja festivaalien yhteydessä ja tämän lisäksi kaupunkikulttuuri järjestää perinteiset ruotsinkieliset tapahtumat kuten svenska veckan ja lucia-kulkue. Urheilu- ja harrastustoimintaa järjestetään myös ruotsiksi, ja kirjasto tarjoaa ruotsinkielistä toimintaa.

Varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla hyödynnetään ostopalveluita sekä kuntien välistä yhteistyötä ruotsinkielisten asukkaiden palveluiden järjestämisessä. Kaupunkiympäristön ja kaupungin strategia ja johdon eri palvelualueilla on nimetty erilliset ruotsinkielisistä asioista vastaavat henkilöt.

3.3 Viestintä ja tiedottaminen

Kaupunki viestii keskeiset asiat ruotsiksi. Kielilain mukaan kaksikielisyysvaatimus ei tarkoita, että suomen- ja ruotsinkielisten versioiden tulee olla täysin samanlaajuisia, vaan laajuus ja muoto tulee ratkaista asiasisällön perusteella. Palvelusta, jota on saatavana vain suomeksi, viestitään usein vain suomeksi.

Ruotsinkieliseltä vanta.fi -sivustolta löytyvät tiedot kaupungin palveluista sekä ajankohtaisia uutisia. Vanda Nytt -uutiskirje julkaistaan kerran kuussa. Kaupunki ylläpitää Vi Vandasvenskar -facebookryhmää ja kaupungin muillakin sometileillä julkaistaan postauksia ruotsiksi. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvässä asukaslehdessä on ruotsinkielinen aukeama. Tervetuloa Vantaalle -kortti menee ruotsinkielisiin kotitalouksiin ruotsinkielisenä. Kaupungin ruotsinkielitähpuhuvien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden sekä ruotsinkielisten järjestöjen yhteystiedot on koottu yhteen Vandaguiden-nimiseen palveluoppaaseen, joka julkaistaan sähköisesti.

Kaupunginvaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat käännetään ruotsiksi. Myös talousarvot, tilinpäätökset, kuulutukset, kaavatekstejä sekä kadunnimet käännetään. Yleisen tiedotus- ja markkinointiaineiston tuottaminen ruotsin kielellä on tapauskohtaisen harkinnan varassa. Jokainen toimiala vastaa omalta osaltaan verkkosivujensa ruotsinkielisestä sisällöstä ja muusta ruotsinkielisestä viestinnästään. Ruotsinkielisen sisällön kokonaisuuden koordinointi on kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisen tiedottajan vastuulla. Kaupungin kielenkääntäjäresurssit ovat rajalliset, mikä aiheuttaa ruotsinkielisten ajankohtaismateriaalien julkaisuun viivettä.

3.4. Henkilöstö

Vantaan kaupungilla työskenteli vuonna 2011 247 äidinkieltään ruotsinkielistä työntekijää (näistä 161 kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen palvelualueella) ja mittasuhteet ovat pysyneet melko samanlaisina vuosien varrella.

I samband med att stadens webbsidor vanta.fi förnyas under våren 2022 översätts allt innehåll till svenska. Alla verksamhetsområden är därefter skyldiga att uppdatera informationen på sina webbsidor på finska och svenska.

Två enheter inom stadskulturen, Vanda Bildkonstskola och Vanda musikinstitutets svenskspråkiga enhet, erbjuder undervisning på svenska. Stadskulturen anordnar även svenskspråkigt program i samband med större evenemang och festivaler, och dessutom anordnar stadskulturen traditionella svenskspråkiga evenemang som svenska veckan och lucia. Det ordnas också idrotts- och hobbyverksamhet på svenska och biblioteket erbjuder svenskspråkig verksamhet.

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde använder sig av särskilt av köptjänster och samarbete mellan kommuner för att organisera tjänster för svenskspråkiga invånare. Inom stadsmiljöns och stadens strategi och lednings olika serviceområden har det utsetts personer med ansvar för svenskspråkiga frågor.

3.3 Information och publikationer

Staden kommunicerar de viktigaste frågorna på svenska. Enligt språklagen innebär tvåspråkighetskravet inte att finska och svenska versioner ska ha exakt samma omfattning, utan omfattningen och formen bestäms utgående från innehållet. Tjänster som endast finns på finska kommuniceras ofta endast på finska.

Den svenskspråkiga vanta.fi webbplatsen innehåller information om stadens tjänster och aktuella nyheter. Nyhetsbrevet Vanda Nytt publiceras en gång i månaden. Staden upprätthåller Facebookgruppen Vi Vandasvenskar och inlägg publiceras sporadiskt på svenska på andra sociala medier i staden. Invånartidningen, som ges ut fyra gånger om året, har alltid ett svenskspråkigt uppslag. Invånarbrevet Välkommen till Vanda skickas till svenskspråkiga hushåll på svenska. Kontaktuppgifter till stadens svenskspråkiga tjänsteinnehavare och förtroendevalda samt svenskspråkiga organisationer har sammanställts i en serviceguide som heter Vandaguiden och den publiceras elektroniskt.

Stadsfullmäktiges föredragningslistor och protokoll översätts till svenska. Likaså översätts stadens budgetar, bokslut, kungörelser, plantexter och gatunamn. Allmänt informations- och marknadsföringsmaterial på svenska produceras enligt övervägande. Varje verksamhetsområde ansvarar för sitt svenskspråkiga innehåll och annan svenskspråkig kommunikation på sin webbplats. Den svenskspråkiga informatören inom verksamhetsområdet för fostran och lärande har helhetsansvaret för koordineringen av det svenskspråkiga innehållet. Staden har begränsade översättarresurser, vilket tidvis orsakar fördröjningar i översättningsarbetet.

3.4 Personalen

Vanda stad hade 247 anställda med svenska som modersmål år 2011 (av dessa 161 inom bildningsväsendets svenskspråkiga resultatområde) och proportionerna har förblivit ganska likadana längs åren.

Mutta on osoittautunut yhä vaikeammaksi löytää pätevää ruotsinkielistä henkilöstöä useilla eri toimialoilla. Rekrytoinneissa on tästä huolimatta tärkeää pitää huolta kaksikielisyyden velvoitteista. Kaksikielisyys on otettava huomioon myös silloin, kun palveluiden järjestäminen päätetään osoittaa kaupungin ulkopuoliselle toimijalle.

Kesällä 2021 lähetetyssä henkilöstökyselyssä, joka sai 281 vastausta, palvelualueiden suomenkielinen palvelu sai keskimäärin 9,4 kymmenestä mahdollisesta pisteestä ja palvelualueen ruotsinkielinen palvelu keskimäärin 4,5, kun suomenkielinen viestintä sai keskimäärin 9 pistettä ja ruotsinkielinen 5 pistettä. Suurin osa vastaajista ei tiennyt, oliko toisen kansalliskielen palvelussa vastuuhenkilö vai onko toisen kansalliskielen palvelulla erillinen palveluprosessi. Vastaajille vaikutti myös epäselvästi, otetaanko toinen kieli huomioon osallisuustyössä.

Suurin osa vastaajista ei ole viime vuosina suorittanut lisäkoulutusta kansalliskielillä. Vaikka tilanne oli hieman huonompi vuonna 2011, suomen- ja ruotsinkielisessä täydennyskoulutuksessa ei ole ollut havaittu merkittäviä muutoksia tutkimusten tulosten mukaan. Täydennyskoulutuksen suorittaneista suurin osa oli ruotsin kielen koulutuksen suorittaneita suomenkielisiä. Suurin osa vastaajista ei käyttänyt työssään toista kansalliskieltä. Näin ollen parantamisen varaa on sekä toimialojen toiminnassa että henkilöstötyössä kaksikielisyyden osalta.

Vuoden 2021 henkilöstökysely osoitti, että vastaajat eivät ole varmoja rekrytointiin liittyvistä kielitaitovaatimuksista tai -eduista, kun taas vuonna 2011 puolet työntekijöistä vastasi, että ruotsin kielen taito otetaan huomioon rekrytoinnissa. Vuonna 2021 suoritettussa kyselyssä suomenkielisten mielestä ruotsin kielen osaaminen oli etu, kun taas ruotsinkieliset eivät olleet samaa mieltä suomen kielen taidon edusta. Katsottiin myös, että kielitaitoa ei testata rekrytoinnin yhteydessä, mikä on selvästi huononemista vuoteen 2011 verrattuna, jolloin yli puolet vastasi, että toisen kotimaisen kielen taitoa kysytään rekrytoinnin yhteydessä.

Vantaan kaupungilla on käytössä kielilisiä, jonka maksamisesta päättää työnantaja. Kielilisiä voidaan maksaa henkilölle, joka suullisesti käyttää molempia kieliä kuntalaisille suunnatuissa palveluissa. Edellytyksenä on, että tehtävässä edellytetään äidinkielen lisäksi toisen kotimaisen kielen hallintaa ja että kielitaitovaatimuksia ei ole otettu huomioon tehtäväkohtaisessa palkassa. Kielilisiä on saatavilla myös saamen- ja viittomakielille. Kaksikielisyysohjelma selvittää kielilisien saamisen mahdollisuuksia ja työntekijöiden kielitaitojen näkyvyyttä seuraavan neljän vuoden aikana.

3.5 Osallisuus

Kaupunkikulttuurin viestintä ja vuorovaikutus –tiimi eli osallisuuspalvelut koordinoi, kehittää ja palvelee asukasosallisuuden toteuttamisessa kaupungin laajuisesti. Toimialoille ja yksiköille tiimi on yhteistyökumppani ja tukee asukasosallisuuden suunnittelussa. Jokaisella toimialueella on osallisuustyöryhmä: tehtävänä on monitoroida ja raportoida toimialueen osallisuustoimintaa. Osallisuustiimi ylläpitää erilaisia työkaluja asukasvuorovaikutuksen toteuttamiseen. Vuoropuhelu kaupunkilaisten kanssa onnistuu myös asukastilaisuuksissa ja –tapahtumissa.

Men det har visat sig bli svårare och svårare att få tag i behörig svenskspråkig personal inom flera olika verksamhetsområden. Det är trots det viktigt att se till att tvåspråkighetens förpliktelser beaktas vid rekryteringarna. Tvåspråkigheten ska också beaktas när beslut fattas om att allokera ordnandet av servicen till en aktör utom staden.

I personalenkäten som skickades ut under sommaren 2021 och fick 281 svar fick serviceområdets finskspråkiga service medeltalet 9,4 av 10 möjliga och serviceområdets svenskspråkiga service fick medeltalet 4,5, medan den finskspråkiga kommunikationen fick medeltalet 9 och den svenskspråkiga 5. Största delen av svararna visste inte om det fanns en ansvarsperson för det andra inhemska språkets service eller om servicen på det andra språket har en skild serviceprocess. Det verkade också vara oklart för respondenterna om det andra språket togs i beaktande i delaktighetsarbete.

Den största delen av svararna har inte gått en fortbildning i nationalspråken under de senaste åren. Trots att läget var lite sämre år 2011 har det alltså inte skett märkbara förändringar i frågan om fortbildning i finska och svenska enligt resultatet från enkäterna. Av dem som gått fortbildning var största delen finskspråkiga som gått fortbildning i svenska. Den största delen av svararna använde inte det andra inhemska språket i sitt arbete. Det finns alltså rum för förbättring både inom verksamhetsområdets verksamhet och inom personalarbetet när det gäller tvåspråkighet.

I personalenkäten från år 2021 framgick att svararna inte är säkra på språkkraven i samband med rekrytering, medan år 2011 svarade hälften av de anställda att kunskaper i svenska beaktas vid rekrytering. I den senaste enkäten upplevde finskspråkiga att det är en fördel att kunna svenska, medan svenskspråkiga inte var eniga om det är en fördel att kunna finska. Det upplevdes också att språkkunskaperna inte prövas i samband med rekryteringen, vilket är en tydlig försämring jämfört med år 2011 då hälften svarade att kunskaper i det andra inhemska språket efterfrågas vid rekryteringen.

I Vanda stad används ett språktillägg som arbetsgivaren fattar beslut om. Språktillägget kan betalas till personer som muntligen använder både finska och svenska i servicen till kommuninvånarna. En förutsättning för att få tillägget är att uppgiften, utöver det egna modersmålet, också förutsätter att man behärskar det andra inhemska språket och att inga språkkrav har beaktats i den uppgiftsrelaterade lönen. Språktillägg kan också fås för samiska och teckenspråk. Tvåspråkighetsarbetsgruppen kommer att arbeta med frågan om språktillägg och språkkunskapernas synlighet under de kommande fyra åren.

3.5 Delaktighet

Teamet för kommunikation och interaktion inom stadskulturens verksamhetsområde, dvs. delaktighetstjänsten, samordnar, utvecklar och servar genomförandet av invånardelaktighet på stadsnivå. För verksamhetsområdena och enheterna är teamet en samarbetspartner och stödjer planeringen av invånardelaktigheten. Varje verksamhetsområde har också en delaktighetsarbetsgrupp, vars uppgift är att övervaka och rapportera delaktighetsaktiviteter till delaktighetsteamet. Delaktighetsteamet har olika verktyg för att implementera invånardelaktighet. Dialog med invånarna förs exempelvis under invånarkvällar och -evenemang.

Lisäksi tiimi ylläpitää osallisuusverkostoa ja järjestää koulutuksia osallisuudesta, asukasvuorovaikutuksen suunnittelusta ja menetelmistä.

Osallisuuspalvelut toimittavat myös alueellisia uutiskirjeitä. Ruotsinkielinen uutiskirje Vanda Nytt tuotetaan yhteistyönä Ruotsinkielisten palvelujen kanssa.

Palvelutuotannon suunnittelussa on tärkeää huomioida ruotsinkielisten palvelutarpeiden lisäksi myös ruotsinkielisten asukkaiden osallisuus. Kaupungin asukkaiden osallisuuden tukemista on kehitetty Vantaalla jo pitkään. Vuonna 2011 laadittiin kaupunkitasoinen osallisuusmalli, ja vuosittain laaditaan ja päivitetään osallisuussuunnitelma. Suunnitelman toimenpanovaiheessa on tarkoitus laatia kaupunkitasoinen ohjeistus osallisuuden edistämiseksi, jossa huomioidaan myös eri asukasryhmien erityistarpeet.

Kaupungin ruotsinkielisten asukkaiden osallisuutta tukee omalta osaltaan svenska kommittén, joka on luottamushenkilöistä koostuva vaikuttamiselin. Sen johtosäännön mukaisesti tehtäviin kuuluu mm. edistää ruotsinkielisen väestön osallisuutta ja hyvinvointia ja käydä aktiivista vuoropuhelua asukkaiden kanssa. Lisäksi svenska kommittén voi tehdä esityksiä, esittää kannanottoja ja antaa lausuntoja asioissa, jotka koskevat ruotsinkielisen väestön asemaa ja olosuhteita. Asukkailla on perinteisen kuntalaisaloitteen ja palautteen antamisen lisäksi mahdollisuus tuoda asioita käsiteltäväksi svenska kommitténille, jonka on tällä tavoin tarkoitus toimia linkkinä asukkaiden ja kaupungin välillä.

4. Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Vantaan kaupunki päivittää tavoitteitaan, arvojaan ja visiotaan neljän vuoden välein. Kaupungin arvot, avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys muodostavat yhteisen käsityksen siitä, mikä on tärkeää ja arvokasta kaupungille. Uusimmat arvot ja visiot löytyvät kaupungin verkkosivuilta.²⁰ Arvot ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa, joten se ohjaa myös kaksikielisyysohjelmaa ja -työtä. Alla on kaksikielisyysohjelman tavoitteet ja kaupungin strategiaan painopisteisiin perustuvat toimenpide-ehdotukset.

Vantaan kaupunki on kehittänyt kuusi strategista painopistettä vuosille 2022-2025. Tavoitteet ovat hyvät asukaslähtöiset palvelut, taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki, eriarvoistumisen estäminen, resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa, kukoistavat kaupunkikeskukset ja merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella. Näistä kaksikielisyystyöryhmä on päättänyt keskittyä seuraaviin: hyvät asukaslähtöiset palvelut, kukoistavat kaupunkikeskukset sekä merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella, koska nämä strategiset painopisteet liittyvät vahvasti kaksikielisyystyöhön ja ovat tällä hetkellä merkityksellisiä hyvinvointialueen uudistuksen ja päivitetyn kansalliskielistrategian valossa.

Dessutom upprätthåller teamet ett nätverk för dem som arbetar med delaktighet och teamet organiserar utbildningar om inkludering, planering av interaktion med invånare och delaktighetsmetoder.

Delaktighetsteamet ansvarar också för publicering och koordinering av regionala nyhetsbrev. Det svenskspråkiga nyhetsbrevet Vanda Nytt skapas i samarbete med svenskspråkiga servicens serviceområde.

Vid planering av serviceproduktion är det viktigt att utöver invånarnas servicebehov, också beakta deras delaktighet. Stödandet av delaktigheten hos stadens invånare har redan utvecklats under en lång tid i Vanda. År 2011 utarbetades en delaktighetsmodell på stadsnivå och en delaktighetsplan utarbetas och uppdateras årligen. Tanken är att stadens delaktighetsarbete ska strömlinjeformas och att trygga att olika invånargrupper specialbehov beaktas.

Svenska kommittén – ett påverkansorgan bestående av politiska representanter – stödjer också stadens svenskspråkiga invånares delaktighet. Enligt verksamhetsreglerna har kommittén i uppgift att bl.a. främja den svenskspråkiga befolkningens inkludering och välbefinnande samt föra aktiv dialog med invånarna. Vidare kan svenska kommittén framställa förslag, ta ställning till och ge utlåtanden i angelägenheter, som berör den svenskspråkiga befolkningens ställning och omständigheter. Invånarna kan förutom traditionella invånarinitiativ och givande av respons också föra ärenden till behandling i svenska kommittén som på detta sätt är avsedd att fungera som en länk mellan invånarna och staden.

4. Utvecklingsmål och åtgärdsförslag

Vanda stad uppdaterar sina mål, värderingar och sin vision vart fjärde år. Stadens värderingar, öppenhet, mod, ansvarsfullhet och samhällsgemenskap, utgör den gemensamma uppfattningen om vad som är viktigt och värdefullt för staden. Du kan bekanta dig med de senaste värderingarna och visionen på stadens webbsidor.²¹ Värderingarna styr stadens beslutsfattande och hela organisationens verksamhet, alltså styr det också tvåspråkighetsprogrammet och -arbetet. Nedan presenteras tvåspråkighetsprogrammets utvecklingsmål och åtgärdsförslag som tar avstamp i stadens utvecklingsmål.

Vanda stad har arbetat fram sex utvecklingsmål för åren 2022–2025. Målen är kvalitativ service som utgår ifrån invånarna, ekonomiskt hållbar och livskraftig stad, förebyggande av ojämlikhet, resurssmart och kolneutralt Vanda, blomstrande stadscenter och betydelsefullt jobb genom inflytelserikt ledarskap. Av dessa har tvåspråkighetsarbetsgruppen valt att fokusera på kvalitativ service som utgår ifrån invånarna, blomstrande stadscenter samt betydelsefullt jobb och inflytelserikt ledarskap, eftersom dessa mål har en stark koppling till tvåspråkighetsarbetet och är relevanta just nu i ljuset av välfärdsområdesreformen och den uppdaterade nationalspråksstrategin. Tvåspråkighetsarbetsgruppen arbetar naturligtvis även med stadsstrategins övriga mål, men tyngdpunkten för arbetet ligger på de tre utvalda målen.

Kaksikielisyystyöryhmä työskentelee tietenkin myös kaupunkistrategian muiden strategisten painopisteiden parissa, mutta työ keskittyy kolmeen valittuun painopisteisiin. Kaksikielisyystyöryhmä pyrkii saavuttamaan tavoitteensa seuraavien neljän vuoden aikana. Kaksikielisyystyöryhmä raportoi vuosittain kaupunginhallitukselle työn etenemisestä ja tavoitteet ja toimenpiteet päivitetään seuraavalle strategiakaudelle.

4.1 Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Tässä kappaleessa kuvataan, miten kaikki eri toimialat toimivat, jotta voidaan tarjota hyvät asukaslähtöiset palvelut. Toimenpiteiden pohjana työryhmä on käyttänyt asukkaiden vastauksia kaksikielisyysohjelman toimenpiteistä. Pääosin avoimista kysymyksistä koostuva tutkimus keräsi 34 vastausta ja oli avoinna 1.-14.11.2021 sähköisellä alustalla OsallistuvaVantaa.fi, jossa oli myös lisätietoa kaupungin kaksikielisyystyöstä sekä suomeksi että ruotsiksi. Kaiken kaikkiaan haluttiin enemmän mahdollisuuksia harjoitella kielitaitoaan ja yhteistyötä eri kieliryhmien välillä, mikä on kaksikielisyysohjelman punainen lanka. Myös svenska kommitténin ehdotukset on otettu huomioon toimenpiteissä.

Kaikille toimialoille yhteisiä toimenpiteitä:

- Kaikille käännöksille tehdään kielentarkistus (mikä johtaa käännösten tasaiseen laatuun)
- Digitaalisten palvelujen saatavuuden varmistaminen molemmilla kotimaisilla kielillä

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

- Suomenkieliset hoitajat, joilla on lapsia ruotsinkielisissä yksiköissä, otetaan paremmin huomioon
- Kielikylpytoiminta Vantaalla kehittyä
- Ruotsin- ja suomenkielisten yksiköiden yhteistyö lisääntyy

Kaupunkikulttuurin toimiala:

- Kaksikielisten tapahtumien järjestäminen kirjastopalveluissa, kulttuuripalveluissa, asiakaspalvelukokonaisuudessa ja ruotsinkielisessä musiikkiopistossa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- Ruotsinkielisten tapahtumien markkinointi myös suomenkielisille

Kaupunkiympäristön toimiala:

- Väärin kohdistettuja merkkejä on korjattu

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala:

- Ruotsinkielistä viestintää lisätään kaikissa kaupungin viestintäkanavissa
- Kielitaitoa ilmaisevia lippuja (ja/tai lappuja) voidaan käyttää kiinteistöissä ja asiakaspalveluhenkilöstöllä
- Kaupungin johdon virallisissa puheissa on aina myös ruotsinkielinen osuus
- Vantaalla luodaan selkeä kotoutumispolku ruotsiksi

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

- Palautetta kerätään sekä ruotsin- että suomenkielisistä terveydenhuoltopalveluista
- Järjestetään tiedotustilaisuuksia siitä, miten ruotsin- ja suomenkieliset palvelut järjestetään uudella hyvinvointialueella

Nedan beskrivs hur tvåspråkighetsarbetsgruppen kommer att arbeta för att nå sina mål under de kommande fyra åren. Tvåspråkighetsarbetsgruppen redogör årligen till stadsstyrelsen hur arbetet framskrider och till nästa strategiperiod uppdateras utvecklingsmålen och åtgärderna.

4.1 Kvalitativ service som utgår ifrån invånarna

Här beskrivs hur alla olika verksamhetsområden kommer att arbeta för att kunna erbjuda kvalitativ service som utgår ifrån invånarna. Som grund för åtgärderna har arbetsgruppen använt svar från invånarenkäten om tvåspråkighetsprogrammets åtgärder. Enkäten som främst bestod av öppna frågor samlade 34 svar och var öppen 1-14.11.2021 på den elektroniska plattformen OsallistuvaVantaa.fi, där det också fanns mera information om stadens tvåspråkighetsarbete på både finska och svenska. Överlag önskades mera möjligheter att öva sina språkkunskaper och samarbete mellan de olika språkgrupperna, vilket genomsyrar tvåspråkighetsprogrammets åtgärder. Också förslag av påverkansorganet svenska kommittén har tagits i beaktande i åtgärderna.

Gemensamt för alla verksamhetsområden:

- Alla översättningar språkgranskas (vilket leder till en jämn kvalitet på översättningar)
- De digitala tjänsternas tillgänglighet på de båda inhemska språken tryggas

Verksamhetsområdet för fostran och lärande:

- De finskspråkiga vårdnadshavarna som har barn i svenskspråkiga enheter tas bättre i beaktande
- Språkbadsverksamheten i Vanda utvecklas
- Samarbetet mellan svensk- och finskspråkiga enheter ökar

Stadskulturens verksamhetsområde:

- Anordnande av tvåspråkiga evenemang inom biblioteksservicen, kulturservicen, kundservicehelheten, kommunikationen och musikinstitutet i samarbete med olika aktörer
- Marknadsföring av de svenskspråkiga evenemangen även till finskspråkiga

Stadsmiljöns verksamhetsområde:

- Felöversatta skyltar åtgärdas

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning:

- Den svenskspråkiga kommunikationen ökar i stadens alla kanaler
- Flaggor eller liknande som avslöjar språkkunskaper kan användas i stadens fastigheter och av kundbetjäningpersonal
- I stadsledningens officiella tal finns också en svenskspråkig del
- Det görs klara och tydliga integrationsstigar på svenska i Vanda

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde:

- Det samlas in feedback om såväl de svenskspråkiga som de finskspråkiga vårdtjänsterna
- Det ordnas informationstillfällen om hur den svenskspråkiga och den finskspråkiga servicen ordnas i det nya välfärdsområdet

4.2 Kukoistavat kaupunkikeskukset

Tässä kappaleessa kuvataan, miten kaikki eri toimialueet toimivat sen varmistamiseksi, että Vantaan keskustat ovat mahdollisimman houkuttelevia ja viihtyisiä sekä suomen- että ruotsinkielisille. Kaupunkikeskuksilla on keskeinen rooli kielirajojen ylittämisen työn kysymyksessä. Kielten välistä yhteistyötä toivotaan paitsi kansalliskielistrategiassa myös asukkaiden keskuudessa. Mutta kyse ei ole vain tarjotusta palvelusta, vaan myös muun muassa katumaisemasta ja viestinnästä. Kyllit ovat asia, jota sekä svenska kommittén että asukkaat halusivat parantua Vantaalla, koska monet kyltit sisältävät väärin käännettyjä kadunnimiä tai kielivirheitä, erityisesti ruotsiksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

- Suomen- ja ruotsinkielisen nuorisotoiminnan yhteistyö lisääntyy (sisältää kaupunkikulttuurin toimialan)
- Mårtensdals bildningsrumistä tulee Länsi-Vantaan asukkaiden ruotsinkielisen toiminnan keskus. Nuorisotoiminta ja kolmas sektori järjestää rakennuksessa ruotsinkielistä toimintaa
- Palvelu sekä suomeksi että ruotsiksi turvataan kaupunkien keskustojen yksiköissä

Kaupunkikulttuurin toimiala:

- Kaksikielisten tapahtumien järjestäminen kaupunkien keskustoissa, erityisesti kirjastopalveluissa, kulttuuripalveluissa, asiakaspalvelukokonaisuudessa, viestinnässä ja musiikkiopistossa

Kaupunkiympäristön toimiala:

- Varmistetaan, että tiedot ja nimet näkyvät sekä suomeksi että ruotsiksi
- Luodaan kyltti- ja tietosuunnitelma sen varmistamiseksi, että ruotsinkieliset käännökset ovat oikein ja että ruotsinkieliset tiedot ovat oikein

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala:

- Kaupungin asiakasfoorumeissa osa ohjelmasta pidetään ruotsin kielellä

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

- Palvelu sekä suomeksi että ruotsiksi varmistetaan erityisesti kaupunkien keskustojen yksiköissä

4.3 Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Tässä kappaleessa kuvataan, miten kaikki eri toimialat toimivat sen varmistamiseksi, että henkilöstö kokee työnsä olevan tärkeää ja että johtajat voivat käyttää oikeita välineitä vaikutusvaltaiseen johtamiseen. Kaiken kaikkiaan Vantaan työntekijät ovat viimeisimpien Kunta10-tutkimusten mukaan tyytyväisiä johtoon²², mutta erityisesti koronapandemian yhteydessä on syntynyt uusia tarpeita ja haasteita sekä johtamisessa että henkilöstössä.

²² Henkilöstökertomus 2020 (s 29)
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkais

4.2 Blomstrande stadscenter

Här beskrivs hur alla olika verksamhetsområden kommer att arbeta för att stadscentren i Vanda ska vara så lockande och inbjudande som möjligt för både finsk- och svenskspråkiga. Stadscentren har en nyckelroll i frågan om arbete över språkgränserna, vilket är något som inte bara önskas i nationalspråksstrategin, utan också av invånarna. Men det handlar alltså inte bara om service som erbjuds, utan också om bl.a. gatubilden och kommunikation. Skyltning är något som såväl svenska kommittén som invånarna önskat en förbättring inom i Vanda, eftersom många skyltar innehåller felöversatta gatunamn eller språkfel i synnerhet på svenska.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande:

- Samarbetet mellan den finsk- och svenskspråkiga ungdomsverksamheten ökar (inkluderar Stadskulturens verksamhetsområde)
- Mårtensdals bildningsrum blir centrum för svenskspråkig verksamhet för invånare i västra Vanda. Ungdomsverksamheten och tredje sektorn driver svenskspråkig verksamhet i byggnaden.
- Service på både finska och svenska tryggas i stadscentrens enheter

Stadskulturens verksamhetsområde:

- Anordnande av tvåspråkiga evenemang i stadscentren, speciellt inom biblioteksservicen, kulturservicen, kundservicehelheten, kommunikationen och musikinstitutet

Stadsmiljöns verksamhetsområde:

- Den försäkras att det i stadscentren finns information och namn synligt på både finska och svenska
- Det skapas en skyltnings- och informationsplan för att se till att de svenskspråkiga översättningarna är korrekta och att den svenskspråkiga informationen stämmer

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning:

- Invånarevenemang som hålls i stadscentren ordnas så att en del av programmet går på svenska

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde:

- Service på både finska och svenska tryggas i synnerhet i stadscentrens enheter

4.3 Betydelsefullt jobb genom inflytelserikt ledarskap

Här beskrivs hur alla olika verksamhetsområden kommer att arbeta för att personalen ska uppleva att deras arbete är betydelsefullt och för att ledarna ska kunna använda de rätta verktygen för ett inflytelserikt ledarskap. Överlag är de anställda i Vanda nöjda med ledarskapet, enligt de senaste Kunta10-undersökningarna²², men i synnerhet i samband med coronapandemin har nya behov och utmaningar vuxit fram både inom ledningen och personalen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

- Suomen kielen opetuksen ja ruotsin kielen opetuksen opettajien välistä yhteistyötä kehitetään
- Henkilöstön kaksikielisten koulutuspäivien käsitettä kehitetään
- Toimialueen henkilöstöä kannustetaan ja henkilöstö kannustaa toisiaan käyttämään kielitaitoaan suomeksi ja ruotsiksi

Kaupunkikulttuurin toimiala:

- Henkilökunnalle järjestetään kielikursseja ja ruotsinkielisiä keskustelutilaisuuksia

Kaupunkiympäristön toimiala:

- Henkilöstölle järjestetään edelleen säännöllisiä ruotsinkielisiä keskustelutilaisuuksia
- Rakennushankkeiden opintovierailut järjestetään myös ruotsinkielisille alueille Suomessa ja Pohjoismaissa

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala:

- Kaksikielisen työvoiman houkuttelemisen korostuu
- Kielillisestä ja mahdollisesta kielenkäyttölisästä tiedotetaan lisää

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

- Koulutusta tarjotaan henkilöstölle, jossa käsitellään kielillisiä ja lakisääteisiä velvoitteita tarjota suomen- ja ruotsinkielisiä palveluja

4.4 Kosketuspinta kansalliskielistrategiaan

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti hallitus teki periaatepäätöksen kansallisesta kielistrategiasta 2.12.2021¹. Kansalliskielistrategian tavoitteena on varmistaa, että jokainen voi saada palvelua kansallisilla kielillä ja parantaa kieli-ilmapiiiriä. Suomen kielen osalta päätavoitteena on kielen käyttöalan kaventumisen estäminen. Ruotsin kielen osalta tavoitteena on ruotsinkielisten palvelujen toimivuuden ja saatavuuden turvaaminen sekä kieliyhteisön elinvoimaisuuden vahvistaminen. Suuntaviivat ovat:

1. Oikeus palveluihin omalla kielellä,
2. Kansalliskielten aseman turvaaminen ja
3. Elävä kaksikielisyys

Näiden ohjeiden lisäksi strategian tavoitteena on edistää kotoutumista molemmilla kansallisilla kielillä, mikä on erityisen tärkeä tavoite Vantaalla, joka on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Vantaa työskentelee aktiivisesti kotoutumiskysymysten kanssa ja kirjoitushetkellä kehitetään uutta monikulttuurisuussuunnitelmaa, jonka toteutus alkaa vuonna 2023. Kaksikielisyystyöryhmä seuraa tätä prosessia erityisesti kotoutumisen mahdollisuudesta molemmilla kansalliskielillä. Lisäksi kaksikielisyysohjelma on kansalliskielistrategian linjausten mukainen: oikeus palveluihin omalla kielellä on osa hyvistä asukaslähtöisistä palveluista ja kansalliskielten asema turvataan ja kaksikielisyys pidetään elossa kaikkien toimialojen suomen-, ruotsin ja kaksikielisen toiminnan avulla.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande:

- Samarbetet mellan den finska språkundervisningens och den svenska språkundervisningens lärare utvecklas
- Konceptet för tvåspråkiga fortbildningsdagar för personalen utvecklas
- Verksamhetsområdets personal uppmuntras och uppmuntrar varandra att använda sina språkkunskaper i finska och svenska

Stadskulturens verksamhetsområde:

- Språkkurser och diskussionstillfällen på svenska ordnas för personalen

Stadsmiljöns verksamhetsområde:

- Regelbundna diskussionstillfällen på svenska fortsätts att ordnas för personalen
- Studiebesök för byggprojekt ordnas också till svenskspråkiga områden i Finland och i Norden

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning:

- Lockande av tvåspråkig arbetskraft uppmärksammas
- Det informeras mera om språktillägg och eventuellt språkbrukstillägg

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde:

- Fortbildning erbjuds till personalen där språktillägg och de lagliga skyldigheterna om att erbjuda finsk- och svenskspråkig service behandlas

4.4 Koppling till Nationalspråksstrategin

Statsrådet fattade, i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering, ett principbeslut om Nationalspråksstrategin den 2:ra december 2021². Målet med Nationalspråksstrategin är att trygga att alla kan få service på nationalspråken och att förbättra språkklimatet. När det gäller det finska språket ligger fokus på att förhindra att språkets användningsområde begränsas exempelvis inom forskning. När det gäller det svenska språket ligger fokus på att trygga tillgången till en svenskspråkig service som fungerar. Riktlinjerna är följande:

1. Rätt till service på eget språk
2. Tryggande av nationalspråkens ställning
3. Levande tvåspråkighet

Utöver dessa riktlinjer strävar strategin också efter att främja integrering på båda nationalspråken, vilket är ett synnerligen viktigt mål för Vanda, som är den mest mångkulturella staden i Finland. Vanda jobbar aktivt med integrationsfrågor och i skrivande stund utarbetas en ny mångkulturalitetsplan, vars implementering inleds år 2023.

Tvåspråkighetsarbetsgruppen följer denna process i synnerhet i frågan om möjligheterna att integreras på båda nationalspråken. Dessutom är tvåspråkighetsprogrammet inom ramarna för nationalspråksstrategins riktlinjer: rätt till service på eget språk ingår i kvalitativ service som utgår ifrån invånarna och nationalspråkens ställning tryggas och tvåspråkigheten hålls vid liv genom samtliga verksamhetsområdets insatser i aktivitet på finska, svenska och båda språken.

5. Kaksikielisysohjelman käsittely ja voimassaoloaika

Kaksikielisysohjelman kehittäjäryhmä haluaa kiittää kaikista kommentteista ja avusta tämän kaksikielisysohjelman laatimisessa. Odotamme innolla yhteistyötä kaikkien asukkaiden, päättäjien ja henkilökuntamme kanssa laadukkaana suomen- ja ruotsinkielisen palvelun tarjoamiseksi Vantaalla. Kaksikielisysohjelma hyväksyttiin Vantaan kaupunginhallituksessa 14.2.2022 ja Vantaan kaupunginvaltuustossa 28.2.2022 ja se on voimassa vuoteen 2025 saakka.

5. Tvåspråkighetsprogrammets behandling och giltighetstid

Tvåspråkighetsarbetsgruppen vill tacka för alla synpunkter och all hjälp som erhållits för att framställa detta tvåspråkighetsprogram. Vi ser fram emot att arbeta tillsammans med samtliga invånare, beslutsfattare och vår personal för att erbjuda kvalitativ service på finska och svenska i Vanda. Detta tvåspråkighetsprogram godkändes av Vanda stads stadsstyrelse 14.2.2022 och av Vanda stadsfullmäktige 28.2.2022 och är i kraft till och med år 2025.

6. Lähteet Källor

- ¹ Kansalliskielistrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös 02.12.2021 nettisivu jossa tiedosto on ladattavana: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163650>
- ² Nationalspråksstrategin, Stadsrådets principbeslut 02.12.2021, webbsida med länk för att ladda ner strategin: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163650>
- ³ Suomen perustuslaki 731/1999, Finlex nettisivut: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- ⁴ Kielilaki 6.6.2003/423, Finlex nettisivut: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>
- ⁵ Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta 6.6.2003/424, Finlex nettisivut: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030424>
- ⁶ Väestöraportti 2020-2021, Parviainen Elina 2021, online pdf: https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/158051_Vantaan_vaesto_2020-2021.pdf
- ⁷ Vantaan ruotsinkielisen väestön ennuste 2021, Vantaan kaupunki, strategia ja tutkinto, Excel-tiedosto: https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/160666_Vantaan_ruotsinkielisen_vaeston_ennuste_2021_Excel-taulukot.xlsx
- ⁸ 2 kap. § 17, Finlands grundlag 731/1999, Finlex webbsidor: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731>
- ⁹ Språklagen 6.6.2003/423, Finlex webbsidor: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>
- ¹⁰ Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda 6.6.2003/424, Finlex webbsidor: <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030424>
- ¹¹ Väestöraportti 2020-2021, Parviainen Elina 2021
- ¹² Vantaan ruotsinkielisen väestön ennuste 2021, Vanda stad, strategi och forskning
- ¹³ Vantaan kaupungin hallintosääntö, kaupunginvaltuusto 10.5.2021: 1 luvun 2 §
- ¹⁴ Vanda stads förvaltningsstadga, stadsfullmäktige 10.5.2021: 1 kap. § 2
- ¹⁵ Vantaan väestöennuste 2021 ruotsinkielinen väestö, Mänty, Minna ja Riihelä, Juhani 2021, online pdf: https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/158514_Vantaan_vaestoennuste_2021.pdf
- ¹⁶ Väkiluku Helsingin seudulla äidinkielen mukaan, osuus (%) koko väestöstä 1.1.2005–2018 sekä ennuste 1.1.2020–2035, Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot, sähköinen julkaisu: https://issuu.com/tietokeskus/docs/19_03_14_tilastoja_3_vuori
- ¹⁷ Vantaan väestöennuste 2021 ruotsinkielinen väestö, Mänty, Minna ja Riihelä, Juhani 2021, online pdf: https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/158514_Vantaan_vaestoennuste_2021.pdf
- ¹⁸ Väkiluku Helsingin seudulla äidinkielen mukaan, osuus (%) koko väestöstä 1.1.2005–2018 sekä ennuste 1.1.2020–2035, Helsingfors stad, stadskansliet, stadsforskning och -statistik, online publikation: https://issuu.com/tietokeskus/docs/19_03_14_tilastoja_3_vuori
- ¹⁹ Språkbarometern, Justitieministeriet, 2020, webbsidor: https://public.flourish.studio/story/546706/?utm_source=showcase&utm_campaign=story/546706
- ²⁰ https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/strategia
- ²¹ https://www.vanda.fi/forvaltning_och_ekonomi/ekonomi_och_strategi/strategier